

Eline vertelt tijdens het teamoverleg over Wietske, een vrouw van 30, met een laag ontwikkelingsniveau, autisme en heftige automutilatie: ze slaat zichzelf op haar hoofd of bonkt met haar hoofd tegen muren en deurposten. Eline had haar uit bed gehaald en naar de wc gebracht. "Daar sloeg ze zo hard met haar hoofd tegen de muur dat ze bijna buiten westen raakte en flink bloedde," vertelt Eline in tranen.

De collega's kijken meelevend. Ze kennen het. "Haar toilet zit ook op een rotplek," zegt Jeroen, "met aan twee kanten muren die wel magneten voor haar lijken." Anderen knikken instemmend. "Kunnen we niet vragen om een toilet op een andere plek? Ik wurmde mezelf een keer tussen de toilet-pot en de muur, zodat ze er niet bij kon. Toen gooide ze haar hoofd naar achteren, waar ook een muur is."

"Ja, of ze duwt je weg," voegt Bep toe. "Hoe drukker je bent met haar gebonk, hoe langer het duurt voor ze plast. Zelfs als ze niet bonkt duurt het best even," zegt Bep. "Ik denk dan maar aan één ding: niet tegen de muur."

"Hoe kunnen we haar beschermen?" vraagt Eline.

We hebben het er al vaker over gehad en weten: hoe meer wij focussen op haar zelfverwonding, hoe erger het wordt. Muren en deurposten

Waterval

We hebben teamoverleg. Eline is in tranen. Eline werkt nog niet zo lang in deze groep en ze heeft die ochtend een akelig incident meegemaakt met Wietske die zichzelf verwondde.

kregen ergens, ooit, aantrekkingskracht. Het lijkt het meest op dwang: geen deurpost kunnen passeren zonder haar hoofd er tegen te slaan. De muur in de wc is ook hard op weg zo'n dwang te worden.

"Wat doe je als een hummel van een jaar of drie op de wc zit en de plas komt niet?" vraag ik. "Kraan laten lopen. Dat pro-

beerde ik bij Wietske ook. Het deed haar niks," zegt Jeroen.

"Kijk," zeg ik, "ik geloof niet dat we vandaag 'het recept' vinden waardoor Wietske nooit meer bonkt als ze op het toilet zit. Waar we heen moeten is dat we zélf niet bezig zijn met die muur. Wietske is erg gevoelig voor onze stemming, dus onze angst dat zij gaat

bonken is bijna een uitnodiging. Als we van die gevoeligheid nu eens gebruikmaken? Wat maakt jullie rustig, waardoor zij ontspant en tot plassen komt?"

We brainstormen. Stel je een fraai natuurlandschap voor, je staat bij een waterval. Je hoort het water kletteren. Als Wietske jou een beetje aanvoelt sla je twee vliegen in één klap, zij ontspant van jouw rust en plast door die watervallen. Niet iedereen gelooft er evenveel in, maar men vindt het wel het proberen waard.

Het volgende teamoverleg komen we erop terug. Het gaat beter met Wietske. Ze heeft een goede periode, vertellen

haar begeleiders. Het is niet duidelijk of het team het advies heeft opgepakt.

Tot ik een half jaar later bij toeval getuige ben van een gesprek tussen Bep en een nieuwe begeleider. Ze vertelt over het ochtendritueel van Wietske. "Als ze dan op de wc zit, neem je een beetje afstand en denk je aan watervallen." Bloedserieus. De nieuwe jongen kijkt een beetje vreemd. "Ja, Wietske is telepathisch," licht Bep toe.

Ik moet lachen. Geweldig. Onze mooie beelden zijn 'protocol' geworden. | **Hilde Zevenbergen**